

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 ได้ระบุให้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี แต่ความพยายามที่จะขยายขอบเขตของการศึกษาภาคบังคับนี้เป็นไปอย่างล่าช้า ไม่เหมาะสมกับสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 2520 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มีเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในวงการการศึกษา เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ 2520 ได้เปลี่ยนระบบการเรียนจาก 7-3-2 มาเป็น 6-3-3 โดยที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี¹ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาโครงสร้างและกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรใหม่ ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งระบุแนวนโยบายการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งให้ผู้นเรียนมีความรู้ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละคนเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม² เมื่อหลักสูตรเปลี่ยนแปลงไป การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตรก็เปลี่ยนแปลงตามด้วย ทำให้โรงเรียนได้รับมอบหมายภาระเพิ่มขึ้น ภาระที่สำคัญยิ่ง คือ

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, 2520), หน้า 15.

² กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2520), คำนำ.

ความรับผิดชอบในการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยโรงเรียนดำเนินการ¹ เกี่ยวกับ การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503 กรมวิชาการได้สรุปผลการ วิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2503 และขอเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลไว้ว่า²

1. การประเมินผลยังมีได้ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ครูโดยมากสอนให้นักเรียนสอบไล่ได้ และเสนอแนะให้ปรับปรุงโดยการคำนึงถึง ลักษณะของการสอบไล่ และการวัดผลด้วย

2. การนำคะแนนรวมมาใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาได้ตก ไม่ช่วยส่งเสริมการเรียน ของเด็กเท่าที่ควร ควรใช้ระเบียบการวัดผลแบบหน่วยกิต คิดการได้ตกเป็นรายวิชา ซึ่งจะทำให้ แต่ละวิชาที่มีความสำคัญเท่ากัน

3. เนื้อหาและคะแนนของวิชาหลายวิชาไม่ได้สัดส่วนกัน ควรพิจารณาเนื้อหาของ ข้อสอบและสัดส่วนของคะแนนแต่ละฉบับให้เหมาะสมกัน และเหมาะสมกับเวลาเรียนด้วย

4. ผู้เกี่ยวข้องกับการสอน การสอบและการวัดผลจำนวนมากยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวัดผลและประโยชน์ของการวัดผลเพียงพอ ควรจัดให้มีการประชุม อบรม และสัมมนาเรื่องการสอนและการวัดผลแก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ

5. ไม่มีการวิเคราะห์ผลการสอบไล่ และไม่ได้ใช้การสอบเป็นอุปกรณ์การสอน ควรมีการวิเคราะห์ผลการสอบไล่และแจ้งผลใหญ่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อแก้ไขการเรียนการวัดผล ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

¹ กอ สวัสดิ์พานิชย์, "โฉมหน้าใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา," ใน สรุปผลการประชุม ประจำปีผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เรื่อง "การพัฒนาการบริหารตามแนวหลักสูตรใหม่" กองการมัธยมศึกษา, ดูรวบรวม (กรุงเทพมหานคร : กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2521), หน้า 24.

² กรมวิชาการ, กองพัฒนาหลักสูตร, "รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา พ.ศ. 2503," วารสารการวิจัยทางการศึกษา 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2517) : 11-18.

6. การใช้ข้อสอบรวมเป็นเกณฑ์พิจารณาได้ตก ทำให้โรงเรียนมุ่งหวังแต่จะให้นักเรียนของคนสอบได้ ทำให้การสอนไม่คำนึงไปความวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ ทำให้โรงเรียนไม่สามารถหรือไม่พยายามดัดแปลงเนื้อหา และวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ควรเลิกข้อสอบรวมแล้วให้โรงเรียนเป็นผู้วัดผลเอง โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาไว้เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติ

7. ข้อสอบไล่ของแต่ละปีมีระดับความยากง่ายต่างกัน ทำให้ไม่อาจเปรียบเทียบผลการสอบไล่ของปีต่าง ๆ เพื่อทราบประสิทธิภาพของการเรียนได้ การจัดทำข้อสอบมาตรฐานโดยทำการวิเคราะห์ข้อสอบแต่ละข้อเพื่อทราบความเหมาะสม และระดับความยากง่าย

8. โรงเรียนต่าง ๆ ไม่ทราบมาตรฐานการสอนของคน จึงไม่มีการแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ควรมีข้อสอบมาตรฐานไว้ทดสอบมาตรฐานการศึกษาของทุกชั้น

จากรายงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวิธีการประเมินผลในระบบเก่าตามแนวในหลักสูตรพุทธศักราช 2503 นั้น มีข้อควรแก้ไขมากมาย การเปลี่ยนแปลงการประเมินผลตามแนวหลักสูตรใหม่ อาจช่วยแก้ไขข้อบกพร่องที่ได้ระบุไว้ ดังจะเปรียบเทียบความแตกต่างด้านการประเมินผลการเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503 กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521¹

หลักสูตรใหม่ 2521	หลักสูตรเก่า 2503
<p>1. จัดเป็นรายวิชา แต่ละวิชาเป็นอิสระแก่กัน ผู้เรียนต้องสอบผ่านทุกวิชาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบประเมินผล</p> <p>2. การประเมินผลถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้เนื้อหาสาระความรู้แค่นั้น เพียงใด หลังจากการเรียนรู้แล้วสามารถทำอะไรอะไรเพิ่มขึ้น ซึ่งจะต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้าน เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมุ่งพัฒนาเพื่อความสามารถของบุคคล</p> <p>3. ตกวิชาใดสอบใหม่เฉพาะวิชานั้น และถ้าเป็นวิชาเลือกจะเปลี่ยนวิชาใหม่ก็ได้ เป็นการประหยัดและเป็นธรรมชาติแก่ผู้เรียน</p>	<p>1. จัดวิชาให้เรียนต่อเนื่องกันตลอดปี วิชาใดจะได้อะไรจะได้อะไรทั้งหมดรวมแล้วต้องได้อะไรรวม 500 จากคะแนนเต็ม 1,000 คะแนน ถือว่าสอบไล่ได้</p> <p>2. การวัดผลหรือการสอบไล่ถือเอาการตอบข้อสอบได้เป็นหลัก จะปฏิบัติหรือเกิดการเรียนรู้ใด ๆ ไม่น่าไปถึง ทำให้นักเรียนถือเอาการท่องจำเพื่อตอบให้ได้เป็นสำคัญมากกว่าการที่ปฏิบัติจริงหรือรู้จักคิดถึงเหตุผลและการแสวงหาความรู้ เป็นการวัดจุดประสงค์ปลายทาง ถือได้ตกเพียงอย่างเดียว</p> <p>3. การสอบตก คือ ได้คะแนนต่ำกว่า 500 จะต้องเรียนซ้ำทั้งปี ทุกวิชา แม้วิชาหลายวิชาที่สอบได้ก็ต้องเรียนซ้ำอีก</p>

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือดำเนินการอบรมหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521, หน้า 97 - 98.

จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจะเห็นว่า การประเมินผลตามหลักสูตร 2503 และหลักสูตร 2521 นั้น มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก จุดมุ่งหมาย หลักการในการปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่ครูต้องเข้าใจ จึงจะปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการและเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ตามระเบียบการประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2521 นั้น กำหนดให้สถานศึกษาเป็นผู้ประเมินผล ทักษะ และอนุสมติผลการเรียน โดยให้ประเมินผลเป็นรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดขึ้น โดยใช้การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และตัดสินการเรียนในการตัดสินผลการเรียนนั้น ให้ใช้คะแนนระหว่างภาคส่วนหนึ่งร่วมกับคะแนนปลายภาคเพื่อตัดสิน ดังรายละเอียดในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หมวด 1 และหมวด 2 ดังต่อไปนี้¹

หมวด 1

หลักในการประเมินผลการเรียน

ข้อ 4 การประเมินผลการเรียน ให้เป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

- (1) ให้สถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียน
- (2) ให้ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา และให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละรายวิชานั้น ๆ
- (3) ให้มีการประเมินผลทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน

¹ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักฐานการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521), หน้า 1 - 3.

ข้อ 5. ให้กรมวิชาการจัดสร้างข้อสอบมาตรฐาน โดยให้กรมวิชาการและจังหวัด
รับผิดชอบนำข้อสอบไปตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ

หมวด 2

วิธีการประเมินผล

ข้อ 6. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ผู้สอนถือปฏิบัติดังนี้

- (1) ประเมินผลก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
- (2) ประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ ไป เพื่อศึกษาผลการเรียน และ
เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม

ข้อ 7. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรายวิชา ให้ผู้สอนถือปฏิบัติดังนี้

- (1) แจงให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่าน
รายวิชาก่อนสอนรายวิชานั้น
- (2) คะแนนของภาคเรียนที่นำมาคิดในการให้ระดับผลการเรียนให้คิดจากคะแนน
งานระหว่างภาคเรียน รวมกับคะแนนปลายภาคเรียน ตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ในคู่มือการ
ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
- (3) คะแนนระหว่างภาคเรียน คิดจากผลการสอบระหว่างภาคเรียน ทั้งภาคทฤษฎี
และปฏิบัติ งานที่มอบหมาย วิธีการทำงาน และจากพัฒนาการในด้านเจตคติ ความสนใจหรือ
บุคลิกภาพทางคำอื่น ๆ
- (4) คะแนนปลายภาคเรียน คิดจากผลการวัดปลายภาคเรียน ซึ่งครอบคลุม
จุดประสงค์ที่เป็นตัวแทนสำคัญ ๆ ของรายวิชา
- (5) ให้ใช้ระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชา ดังต่อไปนี้
 - 4 ดีมาก หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในระดับสูงมาก
 - 3 ดี หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในระดับสูง
 - 2 ปานกลาง หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1 ผ่าน หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

๐ ค่ากว่าเกณฑ์ หมายถึง ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
 รอกการตัดสิน หมายถึง ยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้
 มส ไม่มีสิทธิ์สอบ หมายถึง ไม่มีสิทธิ์สอบปลายภาคเรียนหรือทุจริต
 ฟ เช่าฟัง หมายถึง เรียนโดยไม่ต้องการหน่วยการเรียนรู้

(6) เกณฑ์การให้ระดับผลการเรียน ให้ถือตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการประเมินผล
 การเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

จากระเบียบดังกล่าวมานี้อาจสรุปได้ว่า หลักการในการประเมินผลการเรียนตาม
 หลักสูตรพุทธศักราช 2521 นี้ มีหลักการอยู่ 2 ประการ คือ การประเมินผลความก้าวหน้าหรือ
 อาจเรียกว่า เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation)
 กับการประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตร
 เก่า ไม่ได้เน้นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน แต่จะเน้นการประเมินผลรวมสรุป
 คือ การตัดสินได้ตก ดังนั้น วิธีการปฏิบัติของครูจึงควรที่จะต่างไปจากเดิมด้วย และถ้าจะพิจารณา
 ให้ละเอียดจะเห็นว่า ระเบียบการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่นี้ เน้นที่การประเมินผลเพื่อปรับปรุง
 การเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถของนักเรียน มีเป้าหมายสำคัญ คือ
 เพื่อประโยชน์ในการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพให้แก่ นักเรียน¹ ดังจะกล่าวถึงระเบียบ
 การประเมินผลการเรียนในลักษณะของการประเมินผลความก้าวหน้าและการประเมินผลรวม
 ในเรื่องจุดมุ่งหมาย หลักการและวิธีการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ 006010

ก. การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) การประเมินผล
 ชนิดนี้เป็นการประเมินผลระหว่างภาคเรียน เพื่อให้รู้ถึงประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน²

¹ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา
 ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง (เอกสารอัครสำเนา), หน้า 16.

² Frederick G. Brown, Principles of Educational and Psychological Testing, 2d. ed., (New York : Holt Rinehart and Winston, 1976),
 p. 246.

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2521 ได้กำหนดให้ใช้การประเมินผลชนิดนี้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้บางส่วนเป็นคะแนนตัดสินปลายภาค แต่โดยหลักการประเมินผลความก้าวหน้า จะใช้การประเมินผลชนิดนี้เพื่อคุณผลการเรียนการสอน และใช้เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ครูและนักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน อันจะทำให้เกิดการรอบรู้มากขึ้น นอร์แมน อี โกรนลันด์ ให้ความเห็นว่าประโยชน์ที่ได้จากการประเมินผลความก้าวหน้า มีดังนี้

1. ช่วยบ่งชี้ผลการเรียน
2. ให้เป้าหมายระยะสั้นที่จะดำเนินงานต่อไป
3. ให้ผลสะท้อนกลับต่อกระบวนการเรียนรู้
4. ให้ข้อมูลสำหรับการเรียนในเรื่องที่ยาก เพื่อจะได้จัดเลือกประสบการณ์

ในการเรียนให้เหมาะสมต่อไป

สำหรับความเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการประเมินผลความก้าวหน้า โกรนลันด์ ได้ให้ความเห็นว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินผลความก้าวหน้า คือ การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลแล้วให้คะแนน จะใช้คะแนนเพียงเพื่อรายงานให้ครูปกครองทราบ¹ ถ้าจะเปรียบเทียบสาระในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนฉบับ พ.ศ. 2521 กับหลักการดังกล่าวจะพบว่า ทั้งระเบียบการประเมินผลตามที่กระทรวงกำหนด และหลักการประเมินผลมีจุดมุ่งหมายคล้ายกัน ในด้านที่ใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้คะแนน เพราะตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลนี้ จะใช้คะแนนจากการประเมินผลความก้าวหน้า เพื่อเก็บคะแนนควย และควยเหตุนี้อาจทำให้ความสำคัญของการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนลดน้อยลง เพราะแทนที่จะช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียน การใช้คะแนนในการประเมินผล

¹Norman E. Gronlund, Measurement and Evaluation in Teaching (New York : Macmillan Publishing Co., Inc., 1976), p. 3 - 9.

ความก้าวหน้า อาจทำให้นักเรียนที่อ่อนเกิดความท้อใจ และทำให้การเรียนการสอนเป็นการเรียนเพื่อคะแนน ไม่ใช่การเรียนเพื่อรอบรู้ (Learning for Mastery) ครูบางท่านอาจคิดว่า ถ้าไม่ให้คะแนนแล้ว นักเรียนก็จะไม่สนใจ เพราะนักเรียนมักต้องการคะแนน ซึ่งความคิดนี้อาจเป็นไปได้ แต่ครูควรสร้างนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิด และวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ¹ ซึ่งระบุในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ใช่เรียนเพื่อคะแนน เพราะคะแนนเป็นเพียงสิ่งที่กำหนดขึ้นแทนคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น ในความเห็นของบลูม (Bloom) การวัดแบบนี้ไม่ควรเป็นการวัดเพื่อให้ระดับคะแนน แต่จะใช้เพื่อบอกว่าคุณนักเรียนรอบรู้หรือไม่รอบรู้เท่านั้น โดยที่พวกเขาไม่รอบรู้จะได้รับความช่วยเหลือในสิ่งที่เขายังบกพร่องอยู่ นอกจากนี้ การให้เกรดซ้ำ ๆ กัน อาจทำให้นักเรียนบางคนเกิดความท้อถอย ไม่อยากใช้ความพยายามไปสู่ความรอบรู้ ดังนั้น การวัดความก้าวหน้าจึงควรเป็นกระบวนการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินระดับคะแนนของเด็ก หรือไม่รวมอยู่กับกระบวนการในการให้ระดับคะแนน²

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินผลความก้าวหน้าโดยทั่วไป เน้นที่ระดับของความรอบรู้ในเรื่องที่เรียน ซึ่งครูจะต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนรอบรู้ ทำให้ต้องมีการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งทั้งนี้เป็นผลจากแนวความคิดว่า นักเรียนส่วนมากสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่สอนได้ ดังนั้น การสอนจะเป็นการหาวิธีการเพื่อให้นักเรียนเกิดความรอบรู้³

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521, หน้า 3.

² Benjamin S. Bloom, J. Thomas Hastings and George F. Madaus, Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning (New York : McGraw-Hill Co., Inc., 1971), p. 131 - 132.

³ Ibid., p. 43.

ในการประเมินผลความก้าวหน้า จะใช้หลักการประเมิน โดยแยกการเรียนออกเป็นหน่วยย่อย ๆ โดยที่ครูพยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยที่เรียน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการเรียนเพื่อให้เกิดความรอบรู้ (Learning for Mastery) ครูซึ่งรู้สภาพการณ์ของการเรียนการสอนดี จะสามารถใช้ประเมินผลในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ โดยใช้การประเมินผลระหว่างภาคเรียนหรือระหว่างที่การสอนยังดำเนินอยู่ให้ผลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้ข้อมูลแก่ผู้สอนเพื่อปรับปรุงวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้แก่ผู้เรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น¹ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ดีขึ้น เกี่ยวกับการให้ผลย้อนกลับแก่นักเรียนนั้น ควรบอกให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนควรจะพบทวนเรื่องอะไรบ้าง และยังคงพบเรื่องอะไร โดยการชี้แนะให้เห็นว่าทำไมจึงบกพร่องในเรื่องนั้น ซึ่งผู้ที่ทำใคร่ครวญข้อมูล และรู้จักนักเรียนพอเพียง² ในระเบียบการประเมินผล พ.ศ. 2521 ไม่ได้เน้นในเรื่องนี้มากนัก แต่จะเน้นที่การปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งก็ต้องใช้ข้อมูลจากการประเมินผล ในทางปฏิบัติ ครูอาจบอกผลให้นักเรียนทราบหรือในบางครั้งครูไม่บอก แต่นักเรียนทวงถามจากครู ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าครูใคร่ครวญขอข้อบกพร่องแก่นักเรียนมากน้อยเพียงใด ครูได้ใช้ประโยชน์ของการประเมินผลความก้าวหน้าเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือไม่ เหล่านี้เป็นปัญหาที่น่าจะศึกษาต่อไป

เพื่อที่จะให้การประเมินผลความก้าวหน้าบรรลุจุดมุ่งหมายและหลักการดังกล่าว ครูจะต้องมีวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม จากระเบียบการประเมินผล พ.ศ. 2521 ระบุให้ครูประเมินผลก่อนเรียน แจงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และเกณฑ์การผ่านให้นักเรียนทราบรายวิชาก่อนที่จะสอน ถ้าครูปฏิบัติได้ตามที่ระบุไว้ จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้

¹ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, "หลักการวัดและประเมินผล" ใน คู่มืออาจารย์, ไพฑูรย์สินดารัตน์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 177.

² Bloom, Hastings and Madaus, Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning, p.129 - 130.

เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการประเมินผลความก้าวหน้า ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการสอน การประเมินผลก่อนเรียนจะทำให้รู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งครูสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ในการเรียนแก่ผู้เรียนให้เหมาะสมต่อไป สำหรับการแจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม จะเป็นการบอกให้นักเรียนได้รู้วาทักเรียนควรจะรู้ในสิ่งใดบ้าง เป็นการวางแนวทางที่ชัดเจนให้กับนักเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ระเบียบการประเมินผลยังได้ระบุให้ประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ดังนั้น ครูจะต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งกล่าวไว้อ่าง ๆ ให้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของแต่ละเรื่องที่จะสอนไว้¹ และใช้การประเมินเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามหลักการประเมินผล ครูจำเป็นต้องรู้จักเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ในการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องและเหมาะสม เพราะสภาพการณ์แต่ละอย่างเหมาะสมกับวิธีการต่าง ๆ กัน เมื่อตัดสินใจจะใช้วิธีใดเก็บข้อมูลแล้วครูจะต้องคิดต่อไปว่า เครื่องมือใดเหมาะสมและเป็นประโยชน์ที่สุด เช่น ถ้าจะใช้การสังเกตเป็นระบบ ก็จะต้องตัดสินใจว่า จะใช้แบบสำรวจหรือมาตราส่วนประมาณค่า ถ้าจะใช้การทดสอบครูก็ต้องเลือกว่าจะใช้แบบสอบมาตรฐานหรือแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง และถ้าจะใช้แบบสอบที่ครูสร้างขึ้นจะใช้แบบสอบชนิดใดจึงจะเหมาะสม² ทั้งนี้ ในคู่มือการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แนะนำวิธีการและเครื่องมือหลายอย่างในการประเมินผล เช่น การสังเกต ซึ่งได้เสนอแบบสำรวจรายการ (Checklist) มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นอกจากนี้ยังได้แนะนำวิธีการวัดผลการศึกษาโดยการสอบถาม และการตั้งประเด็นปัญหาให้แก้ ซึ่งได้เสนอ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹C. Mauritz Lindvall and Anthony J. Nitko, Measuring Pupil Achievement and Aptitude, 2d ed. (New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1975), p. 12.

²Terry D. TenBrink, Evaluation and Practical Guide for Teachers. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1974), p. 141.

เครื่องมือที่จะใช้วัด ได้แก่ การให้ทำข้อสอบ การสอบภาคปฏิบัติ สังคมมิติ และการสอบจินตภาพ¹ การใช้เทคนิคหลายอย่างตามความเหมาะสม จะช่วยครูใหม่มองเห็นสภาพที่แท้จริงของนักเรียน และสามารถประเมินผลได้ถูกต้องมากขึ้น ปัญหาอยู่ที่ว่าครูรู้จักและเข้าใจวิธีการที่กล่าวมานี้มากน้อยเพียงใด ในทางปฏิบัติครูได้นำไปใช้หรือไม่ แมแต่ในเรื่องแบบสอบ ซึ่งครูส่วนมากรู้จักและใช้กันมากที่สุด ก็อาจมีความบกพร่องขาดความชัดเจนในตัวเอง ผู้ตอบอาจตอบเพราะไม่เข้าใจคำถามในแบบสอบทำให้ผลที่ได้เชื่อถือไม่ได้² ในเครื่องมืออื่นซึ่งครูสร้างขึ้นก็อาจมีความบกพร่องเช่นเดียวกัน ถ้าครูไม่เข้าใจและไม่รู้จักวิธีการสร้างและใช้เครื่องมือนั้นก็พอ ในการประเมินผลความก้าวหน้า ผลของการวัดโดยแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นอย่างดี จากการสอนในห้องจะช่วยเพิ่มการเรียนรู้แก่นักเรียนตามจุดประสงค์ที่ต้องการ เผยให้เห็นลักษณะเด่นด้อยของนักเรียน และเป็นสิ่งที่จะกระตุ้นในการเรียนต่อไป³ การวัดเพื่อวินิจฉัยความรู้ ทักษะ และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องราวเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แบบสอบที่จะใช้ได้ดี คือ แบบสอบแบบอิงเกณฑ์ (criterion-referenced test)⁴ เพราะแบบสอบชนิดนี้สร้างขึ้นเพื่อวัดระดับของความรอบรู้ ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของการสอนเพื่อจำแนกผู้ที่เรียนรู้จากผู้ที่ไม่เรียนรู้ สำหรับผู้ที่ไม่เรียนรู้แบบสอบชนิดนี้จะช่วยชี้ประเด็นที่ยังไม่รู้หรือยังบกพร่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องแก้ไขต่อไป ดังนั้นการใช้แบบสอบอิงเกณฑ์จึงเป็นเครื่องมือช่วยให้การเรียนเป็นการเรียนเพียงรอบรู้มากขึ้น ทั้งนี้

¹ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง, หน้า 49 - 65.

² Terry D. Ten Brink, Evaluation and Practical guide for Teachers, p. 48.

³ Louis J. Karmel and Marilyn O. Karmel, Measurement and Evaluation in the School, 2d ed. (New York : Mccmillan Publishing Co., Inc., 1978), p. 7.

⁴ Ibid., p. 6.

ครูจะต้องมีความเข้าใจในการสร้างและวิธีการนำไปใช้เป็นอย่างดี จึงจะทำให้จุดมุ่งหมายของการประเมินผลความก้าวหน้าบรรลุผล สำหรับเทคนิคต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอนั้น เป็นสิ่งใหม่สำหรับครู แมว่าครูบางท่านอาจจะใช้วิธีการเหล่านี้บ้างก็ตาม แต่ก็ไม่มีหลักฐานที่ทำให้เชื่อว่าครูได้ใช้วิธีการนั้น ๆ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากการใช้แบบสอบถาม ซึ่งครูส่วนมากนำไปใช้เสมอ แต่ก็อาจมีจุดบกพร่องดังที่กล่าวมาแล้ว จึงเป็นการสมควรที่จะติดตามผลต่อไป

ข. การประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลชนิดนี้ คือ การประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งได้เรียนจบหลักสูตร ซึ่งอาจให้ระดับคะแนนและรายงานผลใหญ่ปกครองของนักเรียนทราบ¹ นอกจากนี้การประเมินผลรวมสรุปยังใช้เพื่อรับรองความสามารถและทักษะในปัจจุบัน ใช้เปรียบเทียบผลจากกลุ่มที่ต่างกัน² ผลจากการประเมินชนิดนี้อาจใช้ทำนายความสำเร็จในรายวิชาซึ่งต่อเนื่องกัน และใช้ตัดสินว่านักเรียนควรจะเรียนในระดับใดของหลักสูตร ข้อมูลจากการตัดสินอาจให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในการเลือกเรียนรายวิชาต่อไป การประเมินผลแบบนี้จะประเมินในคอนปลายภาคเรียนหรือเมื่อจบหลักสูตรแล้ว ครูส่วนมากใช้การประเมินผลเพื่อตัดสินได้-ตก และเพื่อให้ระดับคะแนนมานานแล้ว ในระเบียบการประเมินผล พ.ศ. 2521 ก็ได้กำหนดให้มีการประเมินผลเพื่อการตัดสินได้-ตกด้วย ปัญหาของการประเมินผลแบบนี้อยู่ที่การสร้างเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลในการตัดสินใจ เบกก์ และ เลวิส (Beggs and Lewis)³ ได้แบ่งเครื่องมือที่จะใช้วัดเป็น 2 ชนิด

¹ Benjamin S. Bloom, J. Thomas Hastings and George F. Madaus, Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning, p. 61.

² Ibid., p. 71.

³ Donal L. Beggs and Ernest L. Lewis, Measurement and Evaluation in the Schools. (Boston : Houghton Mifflin Company, 1975), p. 14 - 15.

คือ เครื่องมือที่ใช้วัดจากภายนอก (external measuring instruments) ซึ่งได้แก่ เครื่องมือมาตรฐานแบบต่าง ๆ บางชนิดใช้วัดผลสัมฤทธิ์ บางชนิดใช้วัดความถนัด บางชนิดใช้วัดทัศนคติ ซึ่งในบางครั้งการนำแบบสอบถามมาใช้อาจไม่เหมาะสมทั้งในแง่จุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระที่มุ่งวัด ครูจึงต้องสร้างแบบสอบขึ้นเองเป็นเครื่องมือที่วัดจากภายใน (Internal measuring devices) แต่เครื่องมือที่ครูสร้างไม่ได้หมายความว่า จะเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าครูมีความสามารถจะสร้างเครื่องมืออื่น ๆ มากน้อยเพียงใด เครื่องมือที่จะใช้วัดนอกจากจะใช้แบบสอบหรือมาตราส่วนชนิดต่าง ๆ แล้วครูยังต้องนำวิธีการอื่น ๆ มาใช้ด้วย เช่นการสังเกต (Observation) พฤติกรรมของนักเรียนซึ่งแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการวัดบางอย่างอาจเป็นอัตนัย (Subjective) ดังนั้น ครูต้องสังเกตและจับบันทึกพฤติกรรมบ่อย ๆ และประเมินผลจากการสังเกตหลาย ๆ อย่างรวมกับการใช้แบบสอบ ซึ่งใ้การบริหารแบบสอบและให้คะแนนอย่างระมัดระวังอย่างดี อันจะทำให้การพิจารณาตัดสินผลได้ถูกต้องมากขึ้น¹

ในการสร้างแบบสอบเพื่อประเมินผลรวมสรุปลงนั้น นอกจากจะต้องสร้างแบบสอบให้ครอบคลุมจุดประสงค์ซึ่งได้สอนไปแล้วนั้น บลุ่มใดเสนอขั้นตอนในการสร้างแบบสอบซึ่งใช้เปรียบเทียบนักเรียนกับกลุ่มในการประเมินผลรวมสรุปลงดังนี้

1. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา (Table of Specification) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
2. สร้างแบบสอบตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาที่สร้างขึ้น
3. สุ่มเลือกข้อสอบที่จะใช้วัด

¹Guilbert Sax, "Standardized Tests in Evaluation," in Evaluation in Education Current Applications, ed. W. James Popham (Los Angeles : University of California, 1974), p. 252 - 253.

²Benjamin S. Bloom, J. Thomas Hastings and George F. Maduns, Handbook on Formative and Sumative Evaluation of Student Learning, p. 63 - 66.

4. เรียงข้อสอบเป็นกลุ่ม ๆ ตามเนื้อหาที่จะวัด ลำดับความยากง่ายหรือตามรูปแบบของข้อสอบ

5. กำหนดการให้คะแนน

6. เขียนคำสั่งที่จะใช้ในการบริหารแบบสอบ

ในการประเมินผลรวมสรุปนี้ ครูสามารถประเมินผลโดยใช้แบบสอบซึ่งวัดโดยเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนแต่ละคนกับกลุ่ม (Norm-referenced Test) ซึ่งได้เสนอขั้นตอนในการสร้างมาแล้ว หรือจะใช้แบบสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดระดับความสามารถที่นักเรียนแต่ละคนแสดงพฤติกรรมออกถึงความรอบรู้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Criterion-referenced Test) โดยไม่คำนึงถึงกลุ่มแต่อย่างใดก็ได้ แต่ในการสร้างแบบสอบแบบอิงเกณฑ์ ครูจะต้องกำหนดและบอกวัตถุประสงค์ที่เป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเฉพาะให้นักเรียนทราบ ซึ่งจะทำให้ทั้งครูและนักเรียนรู้อย่างละเอียดมากขึ้น¹ สำหรับการสร้างแบบสอบเพื่อวัดนักเรียนจากเกณฑ์นั้น กิลเบิร์ตแซก (Guilbert Sax) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์ดังต่อไปนี้²

1. เขียนรายการเฉพาะของพฤติกรรมซึ่งจะบอกถึงขอบข่ายของพฤติกรรมที่คาดหวังว่านักเรียนจะมีพฤติกรรมนั้น รายการเฉพาะนั้นจะบ่งว่านักเรียนจะต้องทำอะไรภายใต้เงื่อนไขอย่างไร (เช่น กำหนดโจทย์เลขให้ ท่องปากเปล่าโดยไม่ดูหนังสือ และอื่น ๆ) และนักเรียนจะต้องทำได้เพียงใด (ระบุเกณฑ์)

2. เลือกแบบสอบจากรายการเฉพาะที่กำหนด ควรเขียนข้อสอบหลาย ๆ ข้อที่วัดพฤติกรรมเดียวกันได้ แล้วสุ่มข้อสอบมาใช้ในแบบสอบจริง

3. เลือกขอบเขตสำหรับแต่ละโดเมน (Domain) ของพฤติกรรม ควรเป็นข้อสอบที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในการเรียนแต่ละรายวิชา

¹ Louis J. Karmel and Marglin O. Karmel, Measurement and Evaluation in the School, p.378.

² Guilbert Sax, "Standardized Test in Education," in Evaluation in Education Current Application, p. 255 - 257.

4. บริหารแบบสอบภายใต้สถานการณ์เฉพาะ เช่น ถ้าต้องการให้อ่านออกเสียงตัวอักษรต่าง ๆ นักเรียนก็อ่านอักษรต่าง ๆ เท่านั้น ไม่ควรต้องเขียนหรือพิมพ์ตัวอักษรเหล่านั้น

5. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติของนักเรียนกับระดับความสามารถขั้นต่ำซึ่งได้ระบุไว้ จะเห็นได้ว่า การสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์เน้นที่การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่มุ่งให้นักเรียนบรรลุและเมื่อมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนแล้ว ครูก็จะสามารถเขียนข้อสอบจากจุดประสงค์ที่กำหนดได้¹ ซึ่งในแบบสอบอิงกลุ่มจะไม่เน้นมากนัก² อย่างไรก็ตาม การสร้างแบบสอบเพื่อประเมินผลรวมสรุปโดยจะใช้แบบสอบอิงกลุ่มหรืออิงเกณฑ์ก็ตาม จะต้องสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหา ซึ่งได้สอนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของแบบสอบ

โดยปกติการสร้างแบบสอบเพื่อประเมินผลรวมสรุป จะสร้างเพื่อวัดตัวแทนของสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการสอน³ ซึ่งมาจากจุดประสงค์ในหลักสูตร แต่จุดประสงค์ที่สำคัญบางอย่างของการสอน ก็ไม่สามารถจะวัดได้โดยใช้แบบสอบชนิด pencil and paper test อย่างเดียว แต่ต้องใช้เครื่องมือชนิดต่าง ๆ เช่น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบสำรวจรายการ (Check Lists) และเทคนิคการสังเกตอื่น ๆ⁴ ซึ่งในการใช้เทคนิคเหล่านี้

¹Frederick G. Brown, Principles of Educational and Psychological Testing, p. 247.

²Scannell and Tracy, Testing and Measurement in the Classroom (U.S.A. : Houghton Company, 1975), p. 40.

³Norman E. Gronlund, Constructing Achievement Tests (London : Prentice-Hall, Inc., 1977), p. 5.

⁴William A. Mehrens, Irvin J. Lehmann, Measurement and Evaluation in Education and Psychology 2ed. (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1978), p. 160.

จะต้องใช้การสังเกตที่มีความตรงและเชื่อถือได้ (Valid and Reliable Observation) ¹ ซึ่งครูควรจะต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เทคนิคเหล่านี้เป็นอย่างดี จึงจะทำให้การประเมินผลมีความถูกต้องมากขึ้น

การที่ครูจะประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation) และเพื่อตัดสินผลการสอน (Summative Evaluation) ให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายนั้น ครูจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย และหลักการซึ่งได้กำหนดไว้ในระเบียบเป็นอย่างดี และจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินผลด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการประเมินผลระดับมัธยมศึกษา

ความสนใจที่จะศึกษาอุปสรรคและปัญหาในการใช้หลักสูตรได้มีมานาน โดยเฉพาะใน ระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ข้อค้นพบจากการศึกษาจะใช้ เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารในการ บริหารงานต่อไป เกี่ยวกับหลักสูตรมัศึกษานั้น ได้มีผู้ศึกษาปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาการเรียน การสอน ปัญหาการใช้หลักสูตร ปัญหาการเรียน เป็นต้น สำหรับผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

ปัญหาในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503

สีทันดร อินทุสุต ² ได้สำรวจปัญหาการทดสอบในหมวดวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในกรุงเทพฯ โดยการศึกษาตัวอย่างข้อสอบ สัมภาษณ์ครูซึ่งสอนภาษาอังกฤษบางคน ซึ่งสอนในโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง และแจกแบบสอบถามให้ครูโรงเรียนรัฐบาลและ โรงเรียนราษฎร์ จำนวน 24 โรงเรียน จำนวนแบบสอบถาม 174 ฉบับ จากการสำรวจพบว่า ในการ ทดสอบของหมวดวิชาภาษาอังกฤษนั้น ครูยังไม่มีความเข้าใจอย่างใดเกี่ยวกับการทดสอบ และไม่คอย

¹Ibid., p. 341.

²สีทันดร อินทุสุต, "การสำรวจปัญหาการทดสอบหมวดวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครธนบุรี," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

ทราบเทคนิคต่าง ๆ เกี่ยวกับการทดสอบ นักเรียนไม่เอาใจใส่และไม่ทบทวนบทเรียนมาก่อน

อมรา มนัสวานิช¹ ได้ศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา 2 โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน 18 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยครู 60 คน และนักเรียน 475 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาด้านการเตรียมสื่อ และความปลอกภัย ครูและนักเรียนมีทัศนคติที่คัดค้านการเรียนการสอนวิชานี้ แต่การเรียนการสอนยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดแหล่งวิทยาการ ขาดอุปกรณ์และหนังสือ หลักสูตรไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เสงี่ยม พรหมบัณฺฑิต² ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยส่งแบบสอบถามให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ และครูพลศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 980 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนอุปกรณ์การสอน สถานที่สำหรับสอนกิจกรรม และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หมวดวิชาพลศึกษามีปัญหา เนื่องจากครูพลศึกษาที่มีวุฒิทางพลศึกษามีไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 : 614 วุฒิของครูส่วนมาก จะมีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง ครูมีทัศนคติที่คัดค้านการสอนวิชาพลศึกษานานับ และการวัดผล และเห็นว่าหลักสูตรเหมาะสมอยู่แล้ว

¹อมรา มนัสวานิช, "การศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา 2," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

²เสงี่ยม พรหมบัณฺฑิต "ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษา ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับพุทธศักราช 2503," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

สิริวรรณ สุวรรณอาภา¹ ได้ศึกษาปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครู 57 คน นักเรียน 480 คน จากโรงเรียน 10 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเห็นว่า เวลาที่กำหนดให้น้อยไป ไม่ได้สัดส่วนกับเนื้อหา แต่นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาเหมาะสม ครูมีความเห็นว่าครูควรมีส่วนในการจัดทำประมวลการสอนด้วย ทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นว่า แบบเรียนไม่ชัดเจนและไม่เหมาะสมกับนักเรียน วิธีสอนไม่ไกลเพราะใช้การบรรยาย ซากอุปกรณ์ และมีกิจกรรมน้อย การการวัดผล ข้อสอบที่ใช้ส่วนมากเป็นแบบอัตนัยและปรนัยคู่กัน และได้เสนอแนะให้มีการวัดผลที่ไม่เน้นความจำอย่างเคี้ยว

มงคลวรรณ ทองสุโขทัย² ได้สร้างแบบสอบถามให้ครูภาษาไทย จำนวน 20 คน และนักเรียนซึ่งเลือกเรียนภาษาไทย และไม่เลือกเรียน จำนวน 400 คน จากโรงเรียนมัธยมแบบประสม 20 แห่งตอบ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบบเลือกตอบ และแบบให้ตอบโดยอิสระ ผลการวิจัยพบปัญหาค่าน ซากเอกสารประกอบการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอนไม่พอ การสอนส่วนมากใช้การอธิบายประกอบการซักถาม และบรรยายเนื้อหาตามบทเรียน ครูไม่สามารถวัดผลได้ทุกด้านตามความมุ่งหมายของการสอนภาษาไทย

¹สิริวรรณ สุวรรณอาภา, "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

²มงคลวรรณ ทองสุโขทัย, "ปัญหาการสอนภาษาไทย ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

เครือข่าย โคมุทแดง¹ ได้ศึกษาปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามใหญ่บริหารโรงเรียน 6 คน หัวหน้าสาย 6 คน และครูสอนวิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 15 คน ตอบ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวันได้น้อย ขาดอุปกรณ์การสอน และหนังสือเรียน นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของวิชานี้ ด้านการวัดผล ครูมักใช้ข้อสอบวัดความจำเป็นส่วนมาก และเป็นข้อสอบแบบปรนัย ทำให้นักเรียนเขียนหรือวิจารณ์ไม่เป็น

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 วสันต์ จันทร์วงศา² ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับ พ.ศ. 2518 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสำรวจจำแนกบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน โดยวิธีแบ่งกลุ่มบุคลากรและสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนแบบสำรวจที่ได้รับคืน 420 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 98.82 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักสูตรใหม่มีปัญหาด้านเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ ครูมีปัญหาในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การสอนเน้นการบรรยายมากเกินไป ขาดอุปกรณ์ ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ โดยตรง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ ในด้านการวัดผล ข้อสอบที่ใช้อยู่ ใช้เฉพาะข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัยเท่านั้น กลุ่มโรงเรียนมีบทบาทในการออกข้อสอบน้อยไป

¹ เครือวัลย์ โคมุทแดง, "ปัญหาการสอนภูมิศาสตร์ตามความเห็นของอาจารย์โรงเรียนสาธิต มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

² วสันต์ จันทร์วงศา, "การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับ พ.ศ. 2518 ในเขตกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

สกลกิจ นกสกุล¹ ได้สำรวจปัญหาการสอนคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสร้างแบบสอบถามให้ครู จำนวน 31 คน และนักเรียน 217 คน ตอบ ผลการวิจัยพบว่า

1. มีนักเรียนจำนวนน้อยที่บรรลุวัตถุประสงค์ในหลักสูตรค่อนข้างมาก
2. เนื้อหาในหลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข
3. คำরাเรียนยังเป็นประโยชน์แก่ครูและนักเรียนน้อย
4. ครูจำนวนมากที่สุดใช้อุปกรณ์การสอนซึ่งสร้างขึ้นได้ง่าย
5. ครูจำนวนมากที่สุดยังไม่เห็นคุณค่าของวิธีการสอนใหม่ ๆ ซึ่งเหมาะสมกับวิชาคณิตศาสตร์
6. วิธีวัดผลซึ่งครูใช้ยังมีความเชื่อถือได้ โดยเป็นการวัดที่ตรงกับความสามารถของนักเรียน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี² ได้ติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีการประชุมทางวิชาการ เยี่ยมโรงเรียนส่งแบบสอบถาม ทำข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบร่วมกัน และได้รวบรวมปัญหาในการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตร์ดังนี้

1. อุปกรณ์มีคุณภาพไม่ดี และมีไม่เพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย
2. แบบเรียนหาซื้อไม่ได้ และยังมีขอบพร่องอยู่

¹ สกลกิจ นกสกุล, "ปัญหาการสอนคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย,"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สาขาวิจัยและประเมินผล, "สรุปรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2520," (อค์สำเนา). หน้า 6 - 7.

3. หนังสือคู่มือครูพิมพ์ไม่ทัน เนื้อหาบางตอนให้รายละเอียดน้อยเกินไป
4. ครูบางคนไม่เลยผ่านการอบรมตามหลักสูตร สสวท. หรืออบรมแล้ว แต่ไม่เคยชินกับการสอนแบบใหม่ ทำให้ใช้คำถามไม่รัดกุม จึงเสียเวลาในการสอนมาก หรืออาจขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์
5. ครูไม่มั่นใจในข้อสอบที่สร้างขึ้น ไม่มั่นใจในมาตรฐาน ครูถนัดในการออกข้อสอบแบบวัดความจำ วัดผลไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

จากตัวอย่างงานวิจัยและรายงานที่ได้กล่าวมานี้จะเห็นว่า เรื่องของหลักสูตร เป็นเรื่องที่มีผู้สนใจมาก และพยายามศึกษาอุปสรรคและปัญหาในการใช้หลักสูตร เพื่อการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะส่วนที่ว่าควยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2520 เพื่อจะได้ศึกษาเฉพาะเรื่องอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้สภาพของปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริง อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าควยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ให้ถูกต้องมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย